

Klimatické hodnocení Třebíče

22. září. 2022 Zastupitelstvo Města Třebíče jednomyslně schválilo Adaptační strategii města Třebíče na dopady změny klimatu. Ta stanovuje mnoho krátkodobých i dlouhodobých úkolů a opatření, která mají přispět k zachování kvality života občanů v době měnícího se klimatu. Jde hlavně o ochlazování budov i veřejných prostor zelení, správné nakládání se srážkovou vodou, ale také o snižování emisí skleníkových plynů. Město Třebíč se v průběhu zpracování adaptační strategie zapojilo do testování unikátního nástroje KLIMASKEN spočívajícího v hodnocení příspěvku měst, městských částí a jednotlivých budov ke změně klimatu a jejich adaptaci na její dopady.

Nástroj byl sestaven z 63 ukazatelů a nyní je testován v ČR a SR. Jeho vývoj byl součástí projektu LIFE DELIVER Odolné sídliska financovaného EU. Partnerem projektu je společnost CI2, o.p.s., která zpracovala pro město Třebíč adaptační strategii.

Výsledkem hodnocení, které zpravidla trvá i několik týdnů a používají se při něm nejrůznější data a informace nejen z městského úřadu, je „klimatický štítek města“. Tento štítek se skládá ze 4 oblastí a odpovídá na řadu otázek:

1. Expozice města dopadům změny klimatu, aneb jak moc se již dnes projevuje ve městě změna klimatu?

Jak v posledních letech roste ve městě průměrná teplota? Jak se mění délka období beze srážek? Jak se projevuje sucho a naopak jak často hrozí povodně a záplavy?

2. Citlivost města na dopady změny klimatu a jeho adaptivní kapacita, aneb jak moc je město připraveno a jak se dokáže bránit?

Kolik je ve městě kvalitní zeleně a jak je dostupná občanům? Jak se daří ve městě zadržovat vodu, jaké povrchy zde převažují? Jaký je podíl populace ohrožené negativními dopady? Jaký je stav lesů a půdy? Jaká je kvalita zdrojů vody?

3. Připravenost vedení města, úřadu a odpovědných institucí na změnu klimatu, aneb jak město mění to, co měnit může?

Jakou má město klimatickou strategii a politiku? Kolik peněz vynakládá na vhodná opatření? Jak staví a opravuje svoje budovy, aby byly odolné a nízkoenergetické? Má vlastní produkci elektřiny z obnovitelných zdrojů? Jak se stará o důležité sítě?

4. Emise skleníkových plynů ve městě

Jaké jsou emise skleníkových plynů ze spotřeby energií, z dopravy a produkce odpadů ve městě?

Během testování byly provedeny první orientační výpočty ve 4 českých a 4 slovenských městech. Klimatický štítek použilo ve svém Klimatickém plánu také hlavní město Praha.

A jak dopadlo testování v Třebíči?

Na štítku vidíme jednotlivé ukazatele ve 4 skupinách dle přehledu popsaného výše. Tyto ukazatele jsou vyhodnoceny na škále 1 – 5. Jednička znamená nejhorší hodnotu a je znázorněna červenou barvou, 2 body jsou oranžová, 3 žlutá, 4 světle zelená a nejlepších 5 bodů je tmavě zelená. Šedá barva znamená, že se pro tento ukazatel nepodařilo zajistit data. Podrobný seznam všech ukazatelů je zde: <https://www.klimasken.cz/indikatory-klimaskenu>.

Orientační výpočet zachytil město ve fázi přípravy adaptační strategie, kdy ještě neprobíhala žádná systémová opatření. Přesto nejsou tyto orientační výpočty špatné, respektive ukazují, že město má velký potenciál čelit změně klimatu, pokud se bude přípravě dále zodpovědně věnovat. Pro ilustraci můžeme uvést také orientační srovnání s ostatními testovanými městy v ČR, tedy Prahou, Opavou a Holicemi.

Z této skupiny má Třebíč nejlepší výsledky v první části, tedy expozici projevům změny klimatu, například povodňovému ohrožení. Také nárůst teplot dle regionálních dat je o něco menší, než v ostatních městech, i zde se však již projevuje dlouhodobé sucho.

Pokud jde o současnou kapacitu, má město rezervy v tvorbě tzv. „zelené infrastruktury“ („modrozelené infrastruktury“). Jde o taková místa, které kombinují zeleň a vodu s případnými technickými opatřeními na zadržování vody a ochlazování okolí. Město má také celkem vysoký podíl skupiny nejohroženějších obyvatel, tedy dětí a seniorů. Na druhou stranu je ve městě vysoký podíl nebezpečných a zelených povrchů, které mohou zadržovat vodu, nízké ohrožení sesuvy a starými zátěžemi a dobré zdroje pitné vody.

Pokud jde o vlastní připravenost úřadu a institucí, je město na samém začátku. Pro řadu ukazatelů nejsou k dispozici údaje. K adaptační strategii se váže seznam kroků, které bude třeba učinit, aby se v této části štitku výsledky „zazelenaly“. Největší výzvou bude přetvořit mnoho míst v přírodě blízké a mikroklimatu vstřícné oblasti. Stejně tak čekají město kroky na cestě k obnovitelným zdrojům energie a celkovému plošnému snížení její spotřeby a emisí skleníkových plynů. Dobře si Třebíč vede již nyní v emisích z dopravy a z dálkového vytápění.

Celková hodnota všech ukazatelů je nyní vyjádřena jako 51 % ideálního stavu. Jednomyslné schválení adaptační strategie obsahující řadu konkrétních projektů a její postupná implementace jsou skvělým startem.